

dr hab. Małgorzata Baran, prof. CC
Collegium Civitas w Warszawie
Katedra Zarządzania

Warszawa, dnia 8 czerwca 2023 r.

RECENZJA

dorobku dr Bożeny Skotnickiej-Zasadzień w postępowaniu habilitacyjnym prowadzonym przez komisję habilitacyjną pod przewodnictwem prof. dra hab. Wojciecha Czakona, przed Radą Dyscypliny Nauki o Zarządzaniu i Jakości Politechniki Śląskiej

I. Podstawy formalne sporządzenia recenzji

Formalną podstawę sporządzenia recenzji stanowią:

- Pismo dr hab. inż. Lilli Knop, prof. PŚ, Przewodniczącej Rady Dyscypliny Nauki o Zarządzaniu i Jakości Politechniki Śląskiej z dn. 31.03.2023 r. (wraz z dokumentacją przekazaną przez Habilitantkę), informujące o powołaniu mnie w skład komisji habilitacyjnej i powierzeniu mi funkcji recenzenta w postępowaniu w dziedzinie nauk społecznych, dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości;
- Uchwała nr 8/2023 Rady Dyscypliny Nauki o Zarządzaniu i Jakości Politechniki Śląskiej z dnia 29 marca 2023 r. w sprawie powołania komisji habilitacyjnej celem przeprowadzenia postępowania habilitacyjnego dr Bożeny Skotnickiej-Zasadzień;
- Ustawa z dnia 20 lipca 2018 Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce (Dz. U. z 2022 r. poz. 574, z późn. zm.).

Recenzja została sporządzona na podstawie dokumentacji Habilitantki, która obejmowała: wniosek o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego z 9.01.2023 r., osiągnięcie, o którym mowa w art. 219 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce oraz załączniki:

- dane wnioskodawcy,
- kopia dokumentu potwierdzającego posiadanie stopnia doktora,
- autoreferat,
- wykaz osiągnięć naukowych,
- informacje o przebiegu poprzedniego postępowania,
- informatyczny nośnik danych z zapisem przedkładanych dokumentów (pendrive).

II. Podstawowe informacje o Habilitantce

Dr Bożena Skotnicka-Zasadzień to absolwentka Politechniki Śląskiej, Wydziału Górnictwa i Geologii (dyplom magistra inżyniera uzyskany w 1995 roku). Doktorat obroniła w 2001 roku na podstawie rozprawy „Możliwości wielokierunkowego użytkowania piasku podsadzkowego z kopalni „Kotlarnia” w świetle badań mineralogicznych”. Promotorem w przewodzie doktorskim była prof. dr hab. Lidia Chodyniewska, recenzentami: prof. dr hab. Janusz Janeczek, dr hab. inż. Marek Pozzi. Dyplom doktora nauk technicznych w zakresie górnictwa został nadany uchwałą Rady Wydziału Górnictwa i Geologii Politechniki Śląskiej dn. 5.06.2001 roku.

Od 1996 roku związana jest z Politechniką Śląską:

- w latach 1996 – 2001 – jako doktorantka Instytutu Geologii Stosowanej, Wydział Górnictwa i Geologii,
- w okresie 2001 – 2009 – jako Adiunkt w Katedrze Zarządzania Jakością Procesów i Produktów, Wydział Organizacji i Zarządzania,
- w latach 2009 – 2019 – jako Adiunkt w Instytucie Inżynierii Produkcji, Wydział Organizacji i Zarządzania,
- lata 2019 - obecnie – jako Adiunkt w Katedrze Ekonomii i Informatyki, Wydział Organizacji i Zarządzania.

III. Wymogi prawne wobec osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego

Zgodnie z art. 219 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2022 r. poz. 574, z późn. zm.), stopień doktora habilitowanego nadaje się osobie, która:

- 1) posiada stopień doktora;
- 2) posiada w dorobku osiągnięcia naukowe albo artystyczne, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, w tym co najmniej:
 - a) 1 monografię naukową wydaną przez wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust.2 pkt 2 lit. a, lub
 - b) 1 cykl powiązanych tematycznie artykułów naukowych opublikowanych w czasopiśmie naukowym lub w recenzowanych materiałach z konferencji międzynarodowych, które w roku opublikowania artykułu w ostatecznej formie były ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust.2 pkt 2 lit. b, lub
 - c) 1 zrealizowane oryginalne osiągnięcie projektowe, konstrukcyjne, technologiczne lub artystyczne;
- 3) wykazuje się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

IV. Ocena dorobku Habilitantki

Warunek 1 – posiada stopień doktora

Dr Bożena Skotnicka-Zasadzień posiada stopień doktora nauk technicznych w zakresie

górnictwa został nadany uchwałą Rady Wydziału Górnictwa i Geologii Politechniki Śląskiej dn. 5.06.2001 roku.

Dr Skotnicka-Zasadzień spełnia warunek 1.

Warunek 2 – posiada w dorobku osiągnięcia naukowe albo artystyczne, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny

Monografia wskazana przez dr Skotnicką-Zasadzień jako główne osiągnięcie naukowe pn. „Doskonalenie komunikacji wewnętrznej w administracji publicznej” (Warszawa, CeDeWu, 2022, s. 1-298) wnosi w mojej opinii znaczny wkład w rozwój nauk o zarządzaniu i jakości. Oceny dokonuję opierając się głównie na naukowym charakterze dzieła, jego strukturze, sposobie przekazu i narracji.

Dobór tematu pracy oceniam jako trafny, choć ujęty w sposób bardzo wąski - temat skupiony jest wokół doskonalenia jakości komunikacji wewnętrznej pomiędzy pracownikami front-office i back-office w administracji publicznej.

Recenzowana monografia odnosi się do problematyki zmian organizacyjnych w kontekście zarządzania jakością w administracji publicznej. Koncentruje się na pogłębieniu i rozwinięciu wiedzy w zakresie doskonalenia komunikacji wewnętrznej w administracji publicznej oraz wskazaniu kluczowych problemów wpływających na poziom jakości tej komunikacji – mieści się zatem w głównym nurcie dyscypliny nauki o zarządzaniu i jakości.

Celem głównym pracy jest koceptualizacja komunikacji wewnętrznej pomiędzy pracownikami front-office i back-office w administracji publicznej wraz z jej operacjonalizacją w wymiarze technologicznym, kompetencyjnym i współpracy, a także wskazanie kierunków doskonalenia tej komunikacji. Wyodrębnione zostały również cele szczegółowe odnoszące się do zagadnień teoriopoznawczych, empirycznych, metodycznych i praktycznych (*określenia oryginalne*). Cel teoriopoznawczy dotyczył usystematyzowania i opisania wiedzy z zakresu zmian organizacyjnych, w szczególności kształtowania komunikacji wewnętrznej w administracji publicznej (cel 1). Wypracowano teoretyczny model doskonalenia komunikacji wewnętrznej w administracji publicznej wraz z identyfikacją wymiarów doskonalenia tej komunikacji.

W zakresie empirycznym dokonano identyfikacji czynników wpływających na jakość komunikacji wewnętrznej oraz weryfikacji i oceny poziomu jakości komunikacji wewnętrznej pomiędzy pracownikami front-office i back-office (cel 2), zidentyfikowano oczekiwania dotyczące poziomu jakości tej komunikacji (cel 3), określono postrzeganie poziomu tej komunikacji (cel 4) oraz opracowano model jej doskonalenia (cel 5). Cel praktyczny dotyczył opracowania rekomendacji dla kadry zarządzającej administracją publiczną w zakresie doskonalenia komunikacji wewnętrznej pomiędzy pracownikami front-office i back-office (cel 6).

W ramach celu metodycznego opracowano metodykę badań nad doskonaleniem komunikacji wewnętrznej pomiędzy pracownikami front-office i back-office w administracji publicznej (cel 7), jak również narzędzie do pomiaru poziomu tej komunikacji (cel 8).

Wobec tak zdefiniowanych celów określona w pracy została następująca teza: konceptualizacja komunikacji wewnętrznej pomiędzy pracownikami front-office i back-office i jej operacjonalizacja oraz empiryczna weryfikacja pozwolą na wskazanie kierunków doskonalenia tej komunikacji wewnętrznej w administracji publicznej (*określenie oryginalne*).

Monografia ma standardowy układ. W pierwszym rozdziale książki (rozdział teoretyczny) Autorka przedstawiła problematykę zmian organizacyjnych w administracji publicznej, w szczególności omawiając czynniki wewnętrzne i komunikację wewnętrzną, jako istotny czynnik zmian organizacyjnych. Omówiony został również wpływ technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT) na zmiany organizacyjne w administracji publicznej.

Drugi rozdział (także teoretyczny) poświęcony został tematyce komunikacji wewnętrznej, jej istocie, definicji, rodzajach i poziomach, a także narzędziom i technikom komunikacji wewnętrznej.

W rozdziale trzecim została zaprezentowana metodyka badań nad doskonaleniem poziomu jakości komunikacji wewnętrznej w administracji publicznej oraz model badawczy, próba badawcza i wykorzystane miary statystyczne. W badaniach zastosowane zostały metody jakościowe i ilościowe.

W procesie badawczym zastosowano następujące etapy: badania teoriopoznawcze (na podstawie systematycznego przeglądu literatury); badania jakościowe; opracowanie teoretycznego modelu doskonalenia komunikacji; badania ilościowe; przygotowanie rekomendacji dla kadry zarządzającej w administracji publicznej.

Ostatni, czwarty rozdział przedstawia wyniki badań empirycznych. Przeprowadzona analiza wyników badań przyczyniła się do poszerzenia wiedzy o doskonaleniu komunikacji wewnętrznej w administracji publicznej pomiędzy pracownikami front-office i back-office. Pozwoliła również na zaproponowanie rekomendacji usprawnień dla kadry zarządzającej administracją publiczną w zakresie doskonalenia jakości komunikacji.

Podstawą dla realizacji postawionych w monografii celów w warstwie teoretycznej był przegląd literatury, który – jak deklaruje Autorka – miał charakter przeglądu systematycznego. W opisie dokonanego przeglądu literatury zasadnym, a także pomocnym byłoby zatem odwołanie się do informacji o liczbie analizowanych tekstów, a także procesie ich selekcji.

Pewien niedosyt wynika z braku jasnej informacji i wyczerpującego uzasadnienia badanego rodzaju komunikacji pomiędzy pracownikami urzędów miejskich. Na str. 91 jest wskazane: „(...) analizie poddano komunikację jednokierunkową pionową w dół oraz poziomą i formalną pomiędzy pracownikami front-office i back-office w administracji publicznej (...)”. A zaraz dalej: „Do przedstawienia wyników badań nad doskonaleniem poziomu jakości komunikacji wewnętrznej istotne było przeanalizowanie procesu komunikacji horyzontalnej pomiędzy pracownikami front-office i back-office”. Rodzi się pytanie, dlaczego w badaniu nad doskonaleniem jakości poziomu komunikacji nie został uwzględniony każdy rodzaj komunikacji? Jak sama Autorka wskazuje (str. 78): „Komunikacja wewnętrzna w organach administracji publicznej wykonywana jest we wszystkich kierunkach, tzn.: w dół, w górę i poziomo – dwukierunkowo. Jeśli jeden z tych kanałów nie jest wykorzystywany, dochodzi do zakłóceń (...)”.

W sferze empirycznej monografia osadzona jest w nurcie badań ilościowych oraz jakościowych następujących po sobie w okresie 4 lat. Habilitantka przeprowadziła badanie pilotażowe w 2015 roku, badanie zasadnicze w 2017 roku wykorzystując metodę badań ilościowych i technikę ankiety wśród pracowników front-office i back-office urzędów miejskich województwa śląskiego, a następnie stosując podejście jakościowe – w 2021 roku przeprowadziła wywiad ekspercki z pracownikami w badanych urzędach miejskich celem weryfikacji wcześniejszych wyników badań. Wątpliwości budzi tak duże rozciągnięcie w czasie weryfikacji wyników badań uzyskanych w 2017 roku, szczególnie gdy w tzw. międzyczasie pojawiły się zewnętrzne okoliczności (jak np. pandemia) znacząco wpływające na procesy komunikacji zachodzące w zespołach i organizacjach.

Podobnej skali wątpliwości budzi stwierdzenie Autorki, że badania w 2021 roku przeprowadzono z tymi samymi pracownikami front-office i back-office badanych urzędów miejskich celem weryfikacji wcześniejszych wyników badań.

Warto zwrócić uwagę, że zastosowana została duża różnorodność miar statystycznych w prowadzonej analizie wyników badań. Wymagało to niewątpliwie od Autorki dużego nakładu pracy oraz doświadczenia i umiejętności zbadania zjawiska. Bardzo dokładnie zostały przedstawione narzędzia badawcze i udokumentowany proces zbierania danych.

Zabrakło jednak podsumowania wyników przeprowadzonych badań w postaci szerszych wniosków. Ponadto, wyniki badań przytaczane w pracy są przedstawiane w sposób mechaniczny, często bez próby wyjaśnienia i interpretacji. Z kolei zakończenie zawarte w pracy jest zbyt skromne i pozostawia uczucie niedosytu. Jestem przekonana, że praca mogłaby zyskać wiele, gdyby w części empirycznej została uwzględniona dogłębna dyskusja wyników Autorki w kontekście istniejącej literatury.

Mając na uwadze wartość poznawczą i merytoryczną przedstawionej monografii, należy stwierdzić, że mimo iż przedstawiona monografia dotyczy istotnej tematyki o znaczeniu praktycznym, brak szczegółowych wniosków wynikających z przeprowadzonych badań znacznie osłabia jej atrakcyjność. Szerszego uzupełnienia wymaga dyskusja wyników, która krytycznie konfrontowałaby uzyskane wyniki badań z literaturą przedmiotu.

Pomimo wskazanych niedoskonałości wartość naukową pracy oceniam pozytywnie. Za znaczny wkład uważam konceptualizację i operacjonalizację problematyki doskonalenia komunikacji wewnętrznej pomiędzy pracownikami front-office w administracji publicznej, jak i opracowanie autorskiego (teoretycznego) modelu doskonalenia komunikacji wewnętrznej pomiędzy pracownikami front-office i back-office w administracji publicznej. Operacyjne ujęcie doskonalenia komunikacji wewnętrznej stanowiło podstawę do wyznaczenia czterech wymiarów doskonalenia (sprzęt komputerowy i oprogramowanie; kompetencje informatyczne pracowników front-office; kompetencje pracowników back-office; współpraca pomiędzy pracownikami front- i back-office) i opracowania autorskiego modelu doskonalenia komunikacji wewnętrznej pomiędzy pracownikami administracji publicznej.

Podsumowując, przedstawione przez dr Bożenę Skotnicką-Zasadzień osiągnięcie

naukowe spełnia warunek 2.

Warunek 3 - wykazuje się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej

Od momentu uzyskania przez dr Bożenę Skotnicką-Zasadzień stopnia doktora nauk technicznych do dnia złożenia wniosku o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego upłynęło 22 lata. Z przedstawionej dokumentacji wynika, że Kandydatka ubiegała się uprzednio już o nadanie stopnia doktora habilitowanego w 2016 roku. Oceniając aktywność naukową Habilitantki w okresie po uzyskaniu stopnia doktora od 2001 roku należy wskazać na opublikowanie łącznie 109 prac (uwzględniając również monografię stanowiącą główne osiągnięcie naukowe), w tym:

- 3 monografie, (w tym 1 współautorska),
- 70 artykułów, (w tym 56 we współautorstwie),
- 36 rozdziałów w monografiach., (w tym 24 współautorskie).

Słabością zaprezentowanego zestawienia jest brak informacji o podziale pracy i deklarowanych zadaniach Habilitantki w publikacjach we współautorstwie, które stanowią prawie 75% wszystkich prac naukowych Habilitantki. Brak takiej informacji uniemożliwia głębszą analizę wkładu Autorki i oceny jej warsztatu badacza. Koniecznie należy zwrócić uwagę na brak w przedłożonej dokumentacji stosownych oświadczeń dotyczących wkładu poszczególnych autorów w daną publikację naukową.

Dr Skotnicka-Zasadzień posiada w swoim dorobku tylko 9 prac w czasopismach posiadających Impact Factor, tj.:

- 3 artykuły opublikowane w Transylvanian Review of Administrative Sciences (IF 0,603),
- 3 artykuły opublikowane w Sustainability (IF 2,576),
- 1 artykuł opublikowany w Quality & Quantity (IF 0,728),
- 1 artykuł opublikowany w Rocznik Ochrony Środowiska (IF 0,804),

- 1 artykuł opublikowany w Przemysł Chemiczny (IF 0,399).

Sumaryczny IF prac Habilitantki (po doktoracie) wynosi 16,823. Jej Indeks Hirscha wynosi odpowiednio: 14 (Google Scholar), 6 (WoS), 6 (Scopus). Biorąc pod uwagę rozległy okres publikowania (22 lata) takie wyniki można uznać za przeciętne.

Pośród 9 artykułów opublikowanych w czasopismach posiadających Impact Factor, żadna z publikacji nie została opracowana samodzielnie przez Habilitantkę. W pozostałych przypadkach jej udział w opracowaniu artykułów kształtował się w przedziale 25%-50% (w większości jest to 50%).

Pewne wątpliwości pojawiają się w kontekście rocznej liczby publikacji wydanych w roku 2018 (10 opublikowanych prac), a także w roku 2017 (7 publikacji) i 2013 roku (10 publikacji). Wątpliwość moja dotyczy jakości i rzetelności wykonania opublikowanych w tym okresie prac.

Dorobek publikacyjny Habilitantki w okresie po uzyskaniu stopnia doktora można pozytywnie ocenić w jego aspekcie ilościowym. Jednakże dokonując oceny dorobku w kontekście jakościowym uwagę należy wrócić na fakt, iż znakomita większość artykułów opublikowana została w czasopismach o zasięgu lokalnym lub ogólnokrajowym bez IF. Gdyby ocenić aktywność publikacyjną w perspektywie jej punktacji ministerialnej, kierując się danymi naukometrycznymi, uwagę zwraca niska punktacja publikacji Habilitantki.

Na wyróżnienie zasługują 2 publikacje opublikowane w wysoko punktowanym czasopiśmie *European Journal of Science and Theology* (140 pkt.), jednakże ich tematyka odbiega od tematyki dyscypliny, tj. „Analysis of nun membership in female orders in Poland”, a także “Quantitative analysis of the pilgrimage movement to Jasna Góra in 2010-2020”. Publikacje te są niezwiązane bezpośrednio z głównymi obszarami badawczym Habilitantki, tj. doskonaleniem usług oraz zarządzaniem jakością.

Dr Skotnicka-Zasadzień wykazuje swoje uczestnictwo w 4 projektach finansowanych w drodze konkursów krajowych lub zagranicznych (POKL – MEiN, PPBU, Rektorski grant). Należy zauważyć, iż Habilitantka w niewielkim zakresie realizowała samodzielnie projekty badawcze. We wspólnych projektach Habilitantka udział wzięła jako wykonawca. Habilitantka uczestniczyła

również w pracach badawczych statutowych, występując w roli wykonawcy w 12 zespołach/zadaniach. Odbyla trzymiesięczny staż naukowy w Instytucie Nauk o Zarządzaniu i Jakości Uniwersytetu zielonogórskiego.

Z punktu widzenia międzynarodowej aktywności Habilitantki, należy wskazać, iż dr Skotnicka-Zasadzień:

- wzięła udział w 26 międzynarodowych konferencjach naukowych;
- rozwijała współpracę z zagranicznymi uczelniami pełniąc funkcje członka komitetów organizacyjnych 7 konferencji międzynarodowych;
- odbyła miesięczny staż naukowy w VSB Technická Univerzita Ostrava (04.2014);
- uczestniczyła jako wykonawca w 4 międzynarodowych projektach (POWT, POKL, Fundusz Mikroprojektów w Euroregionie Silesia);
- udział wzięła w polsko-amerykańskim zespole badawczym zajmującym się problematyką innowacyjności (2016-2018).

Konkludując, biorąc pod uwagę okres, który upłynął od obrony doktoratu, aktywność Habilitantki realizowana w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej, mimo że nie jest pozbawiona słabych stron, może zostać pozytywnie oceniona. Dr Bożena Skotnicka-Zasadzień spełnia warunek 3, aktywność naukową Habilitantki w zakresie tego warunku oceniam jako przeciętną.

Informacja o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych i popularyzujących naukę

Dr Bożena Skotnicka-Zasadzień jest aktywna w obszarze dydaktyki, prowadząc od 2001 roku zajęcia na dwóch poziomach studiów, wszystkich formach kształcenia w Politechnice Śląskiej. Jest współautorem 4 podręczników akademickich. Po uzyskaniu stopnia doktora była promotorem prac licencjackich i magisterskich z zakresu zarządzania jakością, jak i promotorem pomocniczym w przewodzie doktorskim Michalene Grebsky (2018).

Za działalność dydaktyczną otrzymała 3 Zespołowe Nagrody Rektora (2007, 2008, 2011).

Działalność organizacyjna dr Skotnickiej-Zasadzień obejmuje działania na rzecz Wydziału Organizacji i Zarządzania Politechniki Śląskiej oraz środowiska naukowego, w tym:

- członkostwo w różnych komisjach (np. Komisji ds. Promocji, Komisji ds. projektów na lata 2020-2024),

- pełnienie funkcji sekretarza czasopisma Scientific Papers of Silesian University of Technology,

- udział w pracach Komitetu Naukowego i Organizacyjnego 3 konferencji międzynarodowych.

Habilitationka jestem jednocześnie aktywnym członkiem trzech krajowych organizacji naukowych. Za działalność naukową otrzymała 3 nagrody zbiorowe (Zespołowe Nagrody Rektora stopnia II i III za osiągnięcia naukowe 2009, 2010, 2012) oraz w 2015 Indywidualną Nagrodę Rektora stopnia III. Uzyskała rektorski grant habilitacyjny, a także grant za publikacje wydane w czasopiśmie wysokopunktowanym (2022).

Podsumowując, osiągnięcia dydaktyczne, organizacyjne i popularyzujące naukę Habilitationki oceniam pozytywnie.

V. Konkluzja końcowa

Podsumowując ocenę dorobku dr Bożeny Skotnickiej-Zasadzień stwierdzam, że osiągnięcia Habilitationki są wystarczające z punktu widzenia aktualnie obowiązujących wymogów postępowania habilitacyjnego i stanowią wkład w rozwój dyscypliny nauki o zarządzaniu i jakości.

Biorąc pod uwagę trzy omówione warunki, zgodnie z art. 219 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce popieram wniosek dr Bożeny Skotnickiej-Zasadzień o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości.